

KỸ THUẬT NUÔI BÒ SINH SẢN VÀ BÊ LAI

I. Chọn bò cái sinh sản

1. Ngoại hình

- Dáng nhanh nhẹn, da mỏng, lông thưa, thuần tính, hiền lành, có sự hài hoà giữa các phần đầu và cổ, thân và vai.

- Đầu thanh nhẹ, mõm rộng, mũi to, hàm răng đều đặn, trắng bóng; cổ dài vừa phải và thanh, da cổ có nhiều nếp nhăn.

- Ngực sâu, rộng: Xương sườn mở rộng, cong về phía sau, bụng to nhưng không sệ, bốn chân thẳng và mảnh, móng khít, móng nở, lưng ít dốc.

- Bầu vú phát triển về phía sau, 4 núm vú đều, dài vừa phải, không có vú kẹt, da vú mỏng, đàn hồi, tĩnh mạch vú nổi rõ, phân nhánh ngoằn ngoèo.

2. Chọn bò cái sinh sản

Bò có khả năng đẻ sớm và khoảng cách giữa 2 lứa đẻ ngắn.

Bò động dục lần đầu khoảng 18-21 tháng tuổi, từ 27-30 tháng tuổi có thể đẻ lứa đầu.

Khoảng cách giữa 2 lứa đẻ ngắn: Từ 12-14 tháng đẻ 1 con bê.

II. Phối giống cho bò

1. Phát hiện động dục và phối giống

Muốn bò cái khi phối giống đạt tỷ lệ thụ tinh cao, phát hiện kịp thời bò cái động dục. Bò cái động dục có biểu hiện: bò kêu rống, đi lại bồn chồn, phá chuồng, kém ăn hoặc bỏ ăn, hưng phấn cao độ, thích nhảy lên lưng con khác sau đó đứng yên để con khác nhảy lên, âm hộ hơi mở, có màu đỏ hồng, niêm dịch từ âm hộ chảy ra như nhựa chuối.

2. Phối giống cho bò

Có 2 phương pháp:

- Thụ tinh nhân tạo: Dùng tinh cọng rạ đông lạnh và dụng cụ để dẫn tinh viên phối giống nhân tạo vào bò cái. Bê lai đẻ ra do thụ tinh nhân tạo sẽ đẹp và to hơn so với dùng bò đực cho phối giống trực tiếp.

- Dùng bò đực các giống Zebu thuần hoặc lai cho nhảy trực tiếp: ở những vùng sâu, vùng xa chưa có điều kiện phối giống nhân tạo. Tốt nhất là bò đực giống lai F2 có 3/4 máu của 1 trong các giống bò Red Sindhi, Sahiwal, Brahman.

III. Chăm sóc, nuôi dưỡng bò đẻ và bê

1. Chăm sóc bò chữa

Bò cái đẻ cần được ăn uống đầy đủ, mỗi ngày 30-35 kg cỏ tươi, 2 kg rơm ủ, 1kg thức ăn tinh (ngô, cám,...), 25- 30gr muối, 30-40 gr bột xương. Không bắt bò làm những việc nặng như: cày bừa, kéo xe,... Tránh xua đuổi mạnh đối với bò đang có chữa tháng thứ 3, tháng thứ 7, thứ 8 và thứ 9.

2. Đờ đẻ cho bò

Thời gian mang thai trung bình của bò là 281 ngày.

- Triệu chứng bò sắp đẻ: Bò có hiện tượng sụt mông, bầu vú căng, đầu vú chĩa về hai bên, niêm dịch treo lòng thòng ở mép âm môn, đau bụng, đứng lên

nằm xuống, chân cào đất, ỉa, đái nhiều lần, khi bắt đầu để bọc ối thò ra ngoài trước.

- Đỡ đẻ cho bò: Trong trường hợp bò đẻ bình thường (thai thuận) không cần can thiệp hoặc chỉ cần hỗ trợ cho bò cái bằng cách dùng tay kéo nhẹ thai ra. Cắt dây rốn dài khoảng 10-12 cm (không cần buộc dây rốn), sát trùng bằng cồn Iốt 5%. Lau rút, rãi trong mũi, mồm bê, để bò mẹ tự liếm con. Bóc móng để bê con đỡ trơn trượt khi mới tập đi. Vệ sinh phần thân sau và bầu vú bò mẹ, cho bò mẹ uống nước thêm ít muối, cám và nước ấm. Trường hợp đẻ khó phải gọi cán bộ thú y can thiệp kịp thời.

3. Chăm sóc, nuôi dưỡng bò đẻ và bê con

3.1. Đối với bò mẹ

- 15- 20 ngày đầu sau khi đẻ cho bò mẹ ăn cháo (1,0- 1,5 kg thức ăn tinh/con/ngày) và 25-30 gr muối ăn, 30-40 gr bột xương, có đủ cỏ non xanh ăn tại chuồng.

- Những ngày sau, trong suốt thời gian nuôi con, một ngày cho bò mẹ ăn 30 kg cỏ tươi, 2-3 kg rơm ủ, 1-2 kg cám hoặc thức ăn hỗn hợp để bò mẹ phục hồi sức khoẻ, nhanh động dục lại để phối giống.

3.2. Đối với bê

- Từ khi sinh ra đến 30 ngày tuổi bê được nuôi ở nhà, cạnh bò mẹ. Luôn giữ ấm cho bê, tránh gió lùa, chỗ bê nằm khô, sạch.

- Trên 1 tháng tuổi, chăn thả theo bò mẹ ở bãi gần chuồng, tập cho bê ăn thức ăn tinh.

- Từ 3-6 tháng tuổi: cho 5-10 kg cỏ tươi và 0,2 kg thức ăn tinh hỗn hợp. Tập cho bê ăn cỏ khô. Nên cai sữa bê vào khoảng 6 tháng tuổi.

- Từ 6- 24 tháng tuổi, chăn thả là chính, mỗi ngày cho ăn thêm 10-20 kg cỏ tươi, ngọn mía, cây ngô non. Mùa thiếu cỏ có thể cho ăn thêm 2-4 kg cỏ khô một ngày.

IV. Kỹ thuật ủ rơm với urê

Đặc điểm bộ máy tiêu hoá của trâu, bò, dê có thể chuyển hoá đạm vô cơ của urê thành nguồn đạm cho cơ thể, vì vậy nên áp dụng phương pháp ủ rơm với urê để bổ xung đạm cho bò.

- Cho urê, muối, vôi bột hoà tan trong nước rồi dùng bình tưới phun đều lên rơm khô theo từng lớp, sau đó ủ rơm trong bao nilông hoặc bể gạch đậy kín. Sau 7 ngày lấy dần cho bò ăn. Tỷ lệ urê 4kg cho 100 kg rơm khô.

V. Phòng và trị bệnh ký sinh trùng cho bò, bê

1. Ký sinh trùng ngoài da (ve, ruồi, muỗi, ghẻ,...)

- Dùng 1,25 g Neguvôn + 0,03 lít dầu ăn + 0,5 thìa xà phòng bột cho vào 1 lít nước rồi lắc cho thuốc tan đều. Lấy giẻ sạch tẩm dung dịch thuốc đã pha sát lên toàn thân trâu bò.

2. Giun sán

- Thuốc Lévavét để tẩy giun tròn. Cứ 1 gói 5gr dùng cho 13-20kg trọng lượng hơi của bò, bê.

- Thuốc viên Fasinex 900 để tẩy sán lá gan. 1 viên cho 80-100 kg trọng lượng hơi của bò, bê, nhét trực tiếp vào miệng cho bò nuốt.

